

Etusivu > Koulutus, Oikeudelliset Verkostot Ja Virastot > Netherlands

Tuomareiden ja syyttäjien peruskoulutus Euroopan unionissa

Sisällön tuottaja:

Alankomaat

Alankomaat

Tuomarit

Yleiskuvaus

Tuomareiden peruskoulutus on pakollinen kaikille tuomariksi pyrkiville. Kun valintakomitea on hyväksynyt tuomariharjoittelijat, oikeusalan perusohjelman osanottajat vastaanotetaan asianmukaisesti tuomioistuimessa, jossa heidän on tarkoitus työskennellä. Ohjelman kesto määritellään tällöin yhteistyössä Alankomaiden oikeusalan koulutuskeskuksen (SSR) kanssa.

Yhteistyössä SSR:n kanssa määritetään ohjelman pituus (vähintään vuosi ja kolme kuukautta, enintään neljä vuotta, osaamisen ja kokemuksen mukaan) ja valitaan työharjoitteluympäristöt, joissa tuomariharjoittelija työskentelee ensin. Kun tuomariharjoittelija on suorittanut koulutuksen, hänet nimitetään nk. yleiseksi tuomariksi. Se tarkoittaa, että hän voi työskennellä millä tahansa tuomioistuinosa-astolla (siviili-, hallinto-, rikos- ja perheoikeuden osastolla jne.).

Tuomariharjoittelijoiden koulutuksesta vastaavat tuomioistuimet yhteistyössä SSR:n kanssa. Suurin osa koulutuksesta tapahtuu työharjoitteluympäristössä, jossa tuomariharjoittelijoita valmentavat käytännön kouluttajat, jotka ohjaavat heitä ja antavat heille palautetta. Lisäksi yhtenä päivänä viikossa kiinnitetään SSR:n ydinkouluttajan valvonnassa huomiota oppimisprosessiin ja kurseihin, joille tuomariharjoittelijat osallistuvat. [Perussääntö](#) on saatavana tuomarineuvoston verkkosivuilla.

Uusi tuomariharjoittelijaryhmä aloittaa koulutuksen joka kolmas kuukausi. Ohjelmaan hyväksytään vuosittain enintään 130 tuomariharjoittelijaa. Vuonna 2021 koulutuksen suoritti hyväksytysti 83 tuomariharjoittelijaa. Vuoden 2021 lopulla koulutettavana oli 248 tuomariharjoittelijaa.

Peruskoulutukseen pääsy

Koulutusohjelmaan hakevilla on oltava oikeustieteen maisterin tutkinto. Lisäksi heidän on suoritettava hyväksytysti erityinen kurssikokonaisuus, jolla heitä valmistellaan ammattiin riita-asioiden alalla tai tuomioistuinlaitoksessa. Lisäksi hakijoilla on oltava vähintään kahden vuoden kokemus tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisesta oikeusalan työstä. Hakijoiden valinnasta vastaa kansallinen tuomareiden valintakomitea yhteistyössä tuomioistuinten kanssa. Valintamenettely koostuu kuudesta vaiheesta.

Ensin suoritetaan valinta kirjeitse. Tuomioistuimen hallintovirkamies tai presidentti ja valintakomitean jäsenihteeri valitsevat kutakin avointa virkaa varten viisi kirjettä. Tätä prosessia ohjataan pistelomakkeella. Tämän jälkeen LTP-arviointiyriys suorittaa analyttisen testin. Kyseisen testin osatekijöitä ovat kielellinen päättely, kriittinen ajattelukyky ja abstrakti ajattelukyky. Näillä testeillä, jotka on arvioinut alankomaalainen testi- ja testauskomitea COTAN (*Committee of Tests and Testing*) tai vastaava laitos, määritetään, onko hakijalla keskimääräistä paremmat analyttiset taidot ja voidaanko osoittaa, ettei hänellä ole kulttuurisia ennakkoluuloja. Analyttisten testien osatekijöitä ovat kielellinen päättely, kriittinen ajattelukyky ja abstrakti ajattelukyky.

Kun hakijat ovat läpäisseet analyttiset testit, tuomioistuimet nimeävät heidät haastatteluun. Tämän jälkeen

tuomioistuimille lähetetään hakulomake ja kaksi suositusta kutakin hakijaa kohti. Tuomioistuin kutsuu hakijat haastatteluun paikallisen valintakomitean ja hallintoneuvoston ennalta suunnitelluissa kokouksissa. Haastattelun jälkeen enintään kolme hakijaa kutakin avointa virkaa kohti voi jatkaa menettelyä ja edetä arviointiin. Arviointikeskuksessa psykologian yliopistotutkinnon suorittanut henkilö haastattelee hakijaa strukturoidusti, ja hakijaa testataan persoonallisuuskyselylomakkeilla (mukaan lukien ongelmanratkaisutesti), keskustelusimulaatiolla ja roolipeleillä. Testissä arvioidaan, onko hakijalla tuomarin tehtävään vaadittava pätevyys tai onko hänellä valmiuksia kehittää osaamistaan koulutuksen aikana.

Tämän jälkeen hakijat osallistuvat loppuhaastatteluihin. Haastattelut suorittaa kansallinen valintakomitea. Eri haastattelijat haastattelevat hakijoita kolmesta aiheesta kolmessa loppuhaastattelussa. Tämän jälkeen kaikki haastattelijat keskustelevat haastattelujen tuloksista. Komitea saa opastusta haastattelutekniikoista ja arviointiraportin tulkinnasta. Kun lopulliset haastattelut on tehty, hyväksytyt hakijat esitellään tuomioistuimille. Tuomioistuimet päättävät, minkä hakijan (tai mitkä hakijat) ne haluavat nimittää, ja toimittavat kyseisen tiedon valintakomitealle. Jäljelle jääneiden hyväksytyjen ehdokkaiden tiedot toimitetaan (mahdollisuuksien mukaan) muihin tuomioistuihin nimitystä varten.

Peruskoulutuksen muoto ja sisältö

Alustavassa vaiheessa tuomariharjoittelija osallistuu kyseisen tuomiopiirin työharjoitteluryhmään, jossa tuomariharjoittelija kehittää omaa suuntautumistaan ja pätevyytään eri ympäristöissä. Alustavan vaiheen päätteeksi tuomariharjoittelija laatii itsearviointin ja henkilökohtaisen oppimissuunnitelman.

Tämän jälkeen alkaa ohjelman päävaihe (joka kestää vähintään yhden vuoden ja enintään kolme vuotta ja yhdeksän kuukautta). Päävaihe suoritetaan ohjelman pituuden ja henkilökohtaisen oppimissuunnitelman mukaan tuomioistuimen kahdessa tai kolmessa työharjoitteluympäristössä. Tältä osin on mahdollista siirtyä tuomioistuimesta ja valituselimestä toiseen. Valvonnasta vastaavat käytännön kouluttajat. Lisäksi yhtenä päivänä viikossa kiinnitetään ydinkouluttajan valvonnassa huomiota oppimisprosessiin, portfolioon ja oppimissuunnitelmaan sekä tutkimushankkeisiin ja työharjoitteluympäristöt ylittävään pätevyteen. Käytännön kouluttajien ja ydinkouluttajien antamassa ohjauksessa keskitytään yksinomaan oppimiseen, ei arviointiin. Tuomariharjoittelija suorittaa myös seuraavat harjoittelujaksot: yhteiskunnallinen, eurooppalainen/kansainvälinen, tuomioistuimet/valituselimet ja lyhyt/laajennettu työharjoittelu syyttäjälaitoksessa, jos valitaan rikosoikeudellinen työharjoitteluympäristö. Ydinkouluttaja, käytännön kouluttaja ja tuomariharjoittelija arvioivat ja päivittävät henkilökohtaisen oppimissuunnitelman kolmen kuukauden välein. Kunkin harjoitteluympäristössä suoritettavan jakson päätyttyä tuomariharjoittelija, ydinkouluttaja ja käytännön kouluttaja suorittavat yhdessä siirtoarvioinnin.

Kansainvälinen harjoittelu on tuomariharjoittelijoille pakollinen. Harjoittelun pituus vaihtelee AIAKOSin EJTN-ohjelmaan osallistumisesta vuoden mittaiseen harjoitteluun Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa. Lisäksi "Eurooppalainen tuomari" -kurssi on osa tuomariharjoittelijoiden ohjelmaa. Työharjoitteluympäristössä suoritettavien jaksojen aikana tuomariharjoittelijat osallistuvat kurseille, joilla käsitellään eurooppalaista lainsäädäntöä, esimerkiksi eurooppalaista siviili- tai hallinto-oikeutta.

Peruskoulutuksen ja pätevytymisprosessin päättäminen

Arviointi tuomareiden/oikeusalan perusohjelmassa on suunniteltu siten, että tuomariharjoittelijat ottavat vastuun omasta ohjelmastaan, että oppimisilmapiiri on innostava ja että sitä tuetaan myös tuomioistuinten antamalla koulutuspanoksella ja ydinkouluttajan valvonnalla. Tutkintolautakunta arvioi hakijat haastattelun ja harjoittelijoiden itsensä laatiman portfolion perusteella. Portfolioon on sisällyttävä joukko pakollisia todisteita, ja toinen osa siitä voidaan täyttää hakijan päättämällä tavalla. Innostava oppimisilmapiiri edellyttää, että ohjelma toteutetaan turvallisissa olosuhteissa ja että arviointi antaa tuomariharjoittelijoille mahdollisuuden kehittyä mahdollisimman hyvin ja hyödyntää kykyjään. Tästä lähtökohdasta pidetään kiinni mahdollisuuksien mukaan siten, että opetus ja arviointi pidetään mahdollisimman erillään toisistaan, ja arviointi on avointa ja objektiivista. Näin kouluttaja voi keskittyä täysin tuomariharjoittelijan valmennukseen ja kehittämiseen.

Käytännön kouluttaja ja ydinkouluttaja antavat palautetta arviointia varten: heidän on täytettävä kolmen kuukauden välein useita palaute- ja arviointilomakkeita portfolioa varten ja annettava hyväksyntänsä portfolion sisällölle. Jotta arviointijärjestelmä olisi avoin ja objektiivinen, arviointikriteerit ja menettelytapa ovat selkeät, ja arvioijat toimivat keskenään yhdenmukaisesti ja mahdollisimman luotettavasti. Tämä edellyttää arvioijien kouluttamista ja SSR:n asiantuntijan ohjausta. Se parantaa myös arvioinnin laatua. Ohjelman rakenteella

varmistetaan lisäksi, että hakijoita arvioidaan vain sen verran kuin arvioinnin kannalta on oikeudellisesta näkökulmasta suotavaa. Tässä kuvattu järjestelmä, jossa yhdistyvät kiinteät arviointiajat ja pyydettyä suoritettava lisäarviointi, on tämän tavoitteen mukainen. Arviointijärjestelmässä keskitytään siis harjoittelijoihin joustavasti mahdollisuuksien mukaan, jolloin myös didaktisten innovaatioiden hyödyntäminen valmiuksien kehittämisessä on mahdollista.

Ensimmäinen väliarviointi suoritetaan ohjelman ensimmäisten 12 kuukauden päätteeksi eli sen jälkeen, kun työharjoitteluympäristössä on hankittu yhdeksän kuukauden harjoittelukokemus (kolmen kuukauden alustavan vaiheen jälkeen). Tässä arvioinnissa keskitytään siihen, onko tuomariharjoittelijalla pohjimmitaan tuomarin ammatissa tarvittavat valmiudet ja onko hän kehittynyt riittävästi. Jos tuomarin koulutusohjelma kestää vähintään kolme vuotta, toinen väliarviointi suoritetaan noin jäljellä olevan koulutusohjelman puolivälissä. Tarvittaessa tutkintolautakunta voi päättää suositella myöhempää lisäarviointia, jota ei mainita tuomioistuinelautakunnalle toimitetussa henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa. Ohjelma päättyy aina loppuarviointiin, jossa tutkitaan, pystyykö tuomariharjoittelija toimimaan itsenäisesti uutena tuomarina. Siinä arvioidaan, onko tuomariharjoittelija saavuttanut kaikki lopulliset koulutustavoitteet. Edellä esitetyllä järjestelmällä varmistetaan, että hakijoita ei arvioida enempää kuin on tarpeen. Se tukee arvioinnin käyttöä oikeudellisena välineenä. Tämä auttaa pitämään koulutuksen ja arvioinnin erillään toisistaan. Se edistää myös innostavaa oppimisilmapiiriä, haluttua joustavuutta ja ohjelman houkuttelevuutta.

Ohjelmaan ei sisälly yksinomaan oikeudellisia tietoja koskevia kokeita. Tällaiset kokeet eivät olisi yhdenmukaisia sen perusolettamuksen kanssa, että tuomariharjoittelijat ovat itse vastuussa omasta edistymisestään, ja riittävät oikeudelliset tiedot ovat selvästi tärkeä osa sitä. Ohjelma on rakennettu sillä olettamuksella, että ohjelmaan osallistuvilla harjoittelijoilla on tarvittavat oikeudelliset tiedot tai että he hankkivat ne kunkin työharjoitteluympäristössä suoritettavan jakson alkaessa. Arviointiin lopullisiin koulutustavoitteisiin sisältyvät myös oikeudelliset tiedot, jotka on osoitettava käytännön työssä. Siksi tuomariharjoittelijoiden on varmistettava, että heidän oikeudellisten tietojensa taso ei estä heidän edistymistään ohjelmassa.

Syyttäjät

Yleiskuvaus

Syyttäjien peruskoulutus on pakollinen kaikille yleiseksi syyttäjäksi pyrkiville. Kun valintakomitea on hyväksynyt syyttäjäharjoittelijat, oikeusalan perusohjelman osanottajat vastaanotetaan asianmukaisesti tuomioistuimessa, jossa heidän on tarkoitus työskennellä.

Yhteistyössä SSR:n kanssa määritetään ohjelman pituus (vähintään puolitoista ja enintään neljä vuotta osaamisen ja kokemuksen mukaan) ja valitaan työharjoitteluympäristöt, joissa syyttäjäharjoittelija työskentelee ensin. Kun syyttäjäharjoittelija on suorittanut harjoittelun, hänet nimitetään yleiseksi syyttäjäksi.

Syyttäjäharjoittelijoiden koulutuksesta vastaavat lainkäyttöalueet yhteistyössä SSR:n kanssa. Suurin osa koulutuksesta tapahtuu työharjoitteluympäristössä, jossa syyttäjäharjoittelijoita valmentavat käytännön kouluttajat, jotka ohjaavat heitä ja antavat heille palautetta. Lisäksi yhtenä päivänä viikossa kiinnitetään SSR:n ydinkouluttajan valvonnassa huomiota oppimisprosessiin ja kursseihin, joille syyttäjäharjoittelijat osallistuvat.

Uusi syyttäjäharjoittelijaryhmä aloittaa koulutuksen kaksi kertaa vuodessa, kaksi ryhmää lokakuussa ja kaksi huhtikuussa. Ohjelmaan hyväksytään vuosittain enintään 48–54 syyttäjäharjoittelijaa. Vuonna 2021 koulutuksen suoritti hyväksytysti 34 syyttäjäharjoittelijaa. Vuoden 2021 lopulla koulutettavana oli 117 tuomariharjoittelijaa.

Peruskoulutukseen pääsy

Koulutusohjelmaan hakevilla on tietenkin oltava oikeustieteen maisterin tutkinto. Lisäksi heidän on suoritettava hyväksytysti erityinen kurssikokonaisuus, jolla heitä valmistellaan ammattiin riita-asioiden alalla tai tuomioistuinelaitoksessa. Lisäksi hakijoilla on oltava vähintään kahden vuoden kokemus tuomioistuinelaitoksen ulkopuolisesta oikeusalan työstä. Hakijat valitaan ensin paikallisella tasolla (lainkäyttöalueet). Tämän jälkeen kansallinen komitea valitsee muutaman henkilön, hakijoiden on osallistuttava arviointiin, ja lopuksi parhaat hakijat valitaan paikallisella lainkäyttöalueella.

Ensin suoritetaan valinta kirjeitse. Tämän jälkeen LTP-arviointiyritys suorittaa analyttisen testin. Tämän testin osatekijöitä ovat kielellinen päättelykyky, kriittinen ajattelukyky ja abstrakti ajattelukyky. Näillä testeillä, jotka on

arvioinut alankomaalainen testi- ja testauskomitea COTAN (*Committee of Tests and Testing*) tai vastaava laitos, määritetään, onko hakijalla keskimääräistä paremmat analyyttiset taidot ja voidaanko osoittaa, että hänellä ei ole kulttuurisia ennakkoluuloja. Analyyttisten testien osatekijöitä ovat kielellinen päättely, kriittinen ajattelukyky ja abstrakti ajattelukyky.

Kun hakijat ovat läpäisseet analyyttiset testit, heidät nimetään haastatteluun lainkäyttöalueilla. Tämän jälkeen lainkäyttöalueille lähetetään hakulomake ja kaksi suositusta kutakin hakijaa kohti. Arviointikeskuksessa psykologian yliopistotutkinnon suorittanut henkilö haastattelee hakijaa strukturoidusti, ja hakijaa testataan persoonallisuuskyselylomakkeilla (mukaan lukien ongelmanratkaisutesti), keskustelusimulaatiolla ja roolipeleillä. Testissä arvioidaan, onko hakijalla syyttäjän tehtävään vaadittava pätevyys tai onko hänellä valmiuksia kehittää osaamistaan koulutuksen aikana.

Tämän jälkeen hakijat osallistuvat loppuhaastatteluihin. Haastattelut suorittaa kansallinen valintakomitea. Tämän jälkeen kaikki haastattelijat keskustelevat haastattelujen tuloksista. Komitea saa opastusta haastattelutekniikoista ja arviointiraportin tulkinnasta. Kun lopulliset haastattelut on tehty, hyväksytyt hakijat esitellään lainkäyttöalueille. Lainkäyttöalueilla päätetään, minkä hakijan (tai mitkä hakijat) ne haluavat nimittää. Jäljelle jääneiden hyväksytyjen ehdokkaiden nimitykset toimitetaan (mahdollisuuksien mukaan) muille lainkäyttöalueille.

Peruskoulutuksen muoto ja sisältö

Johdantovaiheessa syyttäjäharjoittelija osallistuu kyseisen lainkäyttöalueen työharjoitteluryhmään, jossa harjoittelija kehittää omaa suuntautumistaan ja pätevyyttään yli työharjoitteluympäristöjen rajojen. Alustavan vaiheen päätteeksi syyttäjäharjoittelijan on osallistuttava valmiuksien arviointiin saadakseen pätevyytostodistuksen. Perustaidot ja -tiedot on osoitettava simulointituomioistuimessa ennen toimimista tuomioistuimessa syyttäjänä. Jos harjoittelija epäonnistuu, hänellä on yksi lisämahdollisuus, mutta jos hän epäonnistuu uudelleen, hänen on poistuttava ohjelmasta kokonaan.

Tämän jälkeen alkaa ohjelman päävaihe (vähintään 15 ja enintään 45 kuukautta). Päävaihe suoritetaan ohjelman pituuden ja henkilökohtaisen oppimissuunnitelman mukaan useammassa työharjoitteluympäristössä. Harjoitteluun sisältyy jakso syyttäjänvirastossa, jossa käsitellään yksinkertaisia tapauksia. Harjoittelija suorittaa työskentelyjakson oikeudellisena avustajana, apulaisoikeusasiamiehenä, syyttäjänä vakavien tapausten parissa ja tuomarina. On mahdollista suorittaa myös ulkopuolinen harjoittelu. Kunkin harjoitteluympäristössä suoritettavan jakson päätyttyä syyttäjäharjoittelija, ydinkouluttaja ja heidän kyseisestä ympäristöstä vastaava johtajansa suorittavat yhdessä siirtoarvioinnin.

Valvonnasta vastaavat käytännön kouluttajat. Lisäksi yhtenä päivänä viikossa kiinnitetään ydinkouluttajan valvonnassa huomiota oppimisprosessiin, portfolioon ja oppimissuunnitelmaan sekä tutkimushankkeisiin ja työharjoitteluympäristöt ylittävään pätevyteen. Käytännön kouluttajien ja ydinkouluttajien antamassa ohjauksessa keskitytään yksinomaan oppimiseen, ei arviointiin.

Syyttäjäharjoittelijoilla on mahdollisuus osallistua kansainväliseen harjoitteluun. Harjoittelun pituus vaihtelee ja siihen saattaa sisältyä esimerkiksi osallistuminen AIAKOSin EJTN-ohjelmaan.

Peruskoulutuksen ja pätevytymisprosessin päättäminen

Syyttäjien uuden perusohjelman arviointi on suunniteltu siten, että syyttäjäharjoittelijat ottavat vastuun omasta ohjelmastaan, että oppimisilmapiiri on innostava ja että sitä tuetaan myös lainkäyttöalueiden antamalla koulutuspanoksella ja ydinkouluttajan valvonnalla. Tutkintolautakunta arvioi hakijat haastattelun ja harjoittelijoiden itsensä laatiman portfolion perusteella. Portfolioon on sisällyttävä joukko pakollisia todisteita, ja toinen osa siitä voidaan täyttää hakijan päättämällä tavalla. Innostava oppimisilmapiiri edellyttää, että ohjelma toteutetaan turvallisissa olosuhteissa ja että arviointi antaa syyttäjäharjoittelijoille mahdollisuuden kehittyä mahdollisimman hyvin ja hyödyntää kykyjään. Tästä lähtökohdasta pidetään kiinni mahdollisuuksien mukaan siten, että opetus ja arviointi pidetään mahdollisimman erillään toisistaan, ja arviointi on avointa ja objektiivista. Näin kouluttaja voi keskittyä täysin syyttäjäharjoittelijan valmennukseen ja kehittämiseen. Käytännön kouluttaja ja ydinkouluttaja antavat palautetta arviointia varten: heidän on täytettävä muutaman kuukauden välein useita palaute- ja arviointilomakkeita portfolioa varten ja annettava hyväksyntänsä portfolion sisällölle. Jotta arviointijärjestelmä olisi avoin ja objektiivinen, arviointikriteerit ja menettelytapa ovat selkeät, ja arvioijat toimivat keskenään yhdenmukaisesti ja mahdollisimman luotettavasti. Tämä edellyttää arvioijien kouluttamista

ja SSR:n asiantuntijan ohjausta. Se parantaa myös arvioinnin laatua. Ohjelman rakenteella varmistetaan lisäksi, että hakijoita arvioidaan vain sen verran kuin arvioinnin kannalta on oikeudellisesta näkökulmasta suotavaa. Tässä kuvattu järjestelmä, jossa yhdistyvät kiinteät arviointiajat ja pyydettyä suoritettava lisäarviointi, on tämän tavoitteen mukainen. Arviointijärjestelmässä keskitytään siis harjoittelijoihin joustavasti mahdollisuuksien mukaan, jolloin myös didaktisten innovaatioiden hyödyntäminen valmiuksien kehittämisessä on mahdollista.

Johdantovaiheen päätteeksi suoritettavan pätevyyden arvioinnin jälkeen suoritetaan kirjallinen osaamista koskeva koe ja avaintodistajakoe. Harjoittelija aikatauluttaa nämä arvioinnit sen mukaan, milloin hän katsoo olevansa valmis. Nämä arvioinnit, kunkin ryhmänjohtajan panos ja portfolion arviointi muodostavat yhdessä koko ohjelman tuloksen.

Ohjelmaan ei sisälly yksinomaan oikeudellisia tietoja koskevia kokeita. Tämä johtuu siitä, että tällaiset kokeet eivät olisi yhdenmukaisia sen perusolettamuksen kanssa, että syyttäjäkoulutettavat ovat itse vastuussa omasta edistymisestään, ja riittävät oikeudelliset tiedot ovat selvästi tärkeä osa sitä. Ohjelma on rakennettu sillä olettamuksella, että ohjelmaan osallistuvilla harjoittelijoilla on tarvittavat oikeudelliset tiedot tai että he hankkivat ne kunkin työharjoitteluympäristössä suoritettavan jakson alkaessa. Arvioituihin lopullisiin koulutustavoitteisiin sisältyvät myös oikeudelliset tiedot, jotka on osoitettava käytännön työssä. Siksi syyttäjäharjoittelijoiden on varmistettava, että heidän oikeudellisten tietojensa taso ei estä heidän edistymistään ohjelmassa.

■ Päivitetty viimeksi: 12/06/2026

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.